

עיריית תל אביב-יפו
פרוטוקול מס' 13
ישיבת פורום מועצה מתאריך 26/2/06

פרוטוקול מס' 13 של פורום מועצה מתאריך 26/2/06

משתתפים: רון חולדאי - ראש העירייה.

וה"ה: ח. אבי גיא, א. שומר, א. גלעדי, י. דיין, י. דרורי,
מ. וירשובסקי, ש. חשן, ר. טורק, מ. להבי,
ש. מזרחי.

נוכחים ה"ה: מ. לייבה, ע. אברהמי, א. בן-שושן, ר. זלוף, י. קליין,
א. אילני, א. גרבוז, ד. לוטן, מ. גילצר, ב. קוטק, א. וינס,
מ. בנימיני, ו. קריספין, ג. בן-חורין.

רשמה: ישראלה אגמון

על סדר היום:

הצגת תאגידים עירוניים:

1. הסינמטק.

2. החברה לפיתוח יפו העתיקה.

3. עתידים.

15. הצגת תאגידי עירוניים:

1. הסינמטק

מר חולדאי-ראש העירייה

פורום מועצה.

במסגרת פורום מועצה להצגת החברות העירוניות, יש לנו 3 חברות.

הראשונה בהן היא הסינמטק.

נמצא פה מר אלון גרבוז והוא יציג את החברה.

מר גרבוז

שלום לכולם.

ראיתי שכולם קיבלו את החומר ולכן אני אשתדל להיות קצר ולהסביר באופן כללי את הדברים, ואחר כך, אם יהיו שאלות, אני אשמח לענות.

(הצגת הדברים מלווה בשקפים)

הסינמטק בשנים האחרונות, או בעצם בכלל – מהיום שהוא נוסד, אפשר לומר, היה יחסית מקופח בין המוסדות בכך שבעצם הוא לא קיבל את התקציב שהיה צריך לקבל, ובמילה אחת-היה בתת תיקצוב. אבל יחד עם זאת הסינמטק, בנתונים אחרונים שקיבלנו לפני מספר ימים, בשנת 2005 היו בסינמטק למעלה- 350,000 מבקרים, 4,300 מינויים, כאשר חלוקת המינויים היא כ-50% תושבי תל-אביב והשאר מכל רחבי הארץ. בנתון הזה, אפשר לומר בפליאה, אפילו בירושלים ומחिפה- ערים בהן יש סינמטקים, מגיעים אנשים לכאן לתל-אביב, אני מניח שחלקם הם סטודנטים שלומדים בתל-אביב.

הסינמטק נמצא היום אולי ערב התחלת הבנייה של האגף החדש. אני מקווה שבמהלך חודש מרץ תונח אבן הפינה ויצאו לדרך. האגף החדש, כפי שראיתם בחומר, יביא לתנופה גדולה בפעילות הסינמטק. יהיו בו 2 אולמות חדשים, מרכז הקולנוע הישראלי ובו כל האיגודים המקצועיים שפועלים בתל-אביב, וגם ספרייה חדשה וגדולה- שהיא כיום הספרייה הגדולה ביותר בארץ. ולכן העיקר בעצם היום הוא להפוך את הסינמטק לגוף שבו נמצאים כל גופי הקולנוע, והוא מרכז הקולנוע הישראלי.

מאוד מאוד חשוב לנו הנושא החינוכי, בעיקר בהכשרה של הדור הצעיר, הגיל הרך, לאהבת הקולנוע ולהבנת הצפייה בקולנוע. אנו מתחילים בפעילות מגן ילדים ועד הצבא, תרבות יום א', מקיימים ימי קולנוע ארוך לתלמידים. התלמידים מגיעים בבוקר ונמצאים כל היום, ולומדים קצת את שפת הקולנוע, על קצה המזלג. אם היתה לנו אפשרות להביא יותר תלמידים ליותר פעמים, זה כמובן היה טוב, אבל במסגרת הקיימת היום זה בלתי אפשרי. עם זאת, גם במה שאנו עושים היום אני חושב שכל תלמיד בתל-אביב היום מגיע פעם אחת בשנה לסינמטק, תואם קולנוע, ויכול להמשיך הלאה.

בנושא החינוך חשוב מאוד לציין את שתוף הפעולה שאנו מקיימים בין בתי הספר היהודיים והערביים. אני חושב שהסינמטק משמש דוגמא לשתוף פעולה כזה. זו עבודה נמשכת של שנים

**פרוטוקול ישיבת פורום מועצה מס' 13
מתאריך כ"ח שבט תשס"ו (26/2/06)**

- 4 -

כבר, שבה אנו רואים ילדים יהודים וערביים שנפגשים, ההורים שלהם נפגשים וגם המורים שלהם נפגשים, כל אחד במסגרת אחרת, ואני חושב שזה ארוע חשוב, ואנו גם משתדלים להמשיך אותו גם בהמשך.

הסינמטק בשנים האחרונות, ואפשר לומר- כל 5 השנים האחרונות, סיים את תקציבו בעצם בגרעון, אבל בשנים האחרונות גם קרו ניסים. מה זה קרו ניסים? פעם זה נס ראש העיר, פעם זה נס המנכ"ל, כלומר שברגע האחרון הגיע כסף או הגיעה תרומה כדי לכסות את הגרעון. השנה לא היה הנס הזה, וסיימנו את שנת הפעילות בגרעון.

בתחום של הפעילות, ואני לא רוצה לפרט: א. כי כולכם רואים כאן את הדברים, וב'. כי כולכם מכירים את הסינמטק, ולכן אני רוצה להתקדם הלאה. אנו מקיימים בסינמטק כ-7 פסטיבלים בשנה, ואולי פה זה כן חשוב כי זו פעילות שאין לה אח ורע בארץ:

אנו מקיימים את פסטיבל "דוק-אביב" שיתחילו בחודש הבא.

יש לנו את פסטיבל הג'ז הבינלאומי.

יש לנו את פסטיבל הילדים הבינלאומי- שהתחיל רק בשנה שעברה וזכה להצלחה רבה.

יש לנו פסטיבל מדע בידיוני.

יש לנו פסטיבל אנימציה וקומיקס.

ויש לנו השנה את פסטיבל הסטודנטים הבינלאומי- שהוא מתקיים אחת לשנתיים.

כל הפסטיבלים האלה לוקחים חלק בסינמטק.

בעצם פועל משעות הבוקר ועד שעות הערב המאוחרות. לכן גם בעצם אולי הבלאי שלו, ופה אני רוצה להכניס הערה בסוגריים. בימים הקרובים אני מקווה גם שייחתם הסכם עם חברת המשכון, והסינמטק יעבור לתפעול של חברת המשכון, מה שיביא, ללא ספק, למהפכה בנושא של החזקת הסינמטק ושימורו. עד עכשיו עשינו את הכל במו ידינו, בקושי רב, לא תמיד עם אמצעים, יחד עם זאת אנו הולכים לקראת בנייה חדשה, ופה אני שוב מנסה להדגיש שיש לחשוב טוב על נושא החמרים. היות שהבלאי הוא כל כך גדול, לכן יש לחשוב גם שהחמרים יהיו באיכות טובה. ילדים שמגיעים לאולם הם הרבה יותר מזיקים מאשר אנשים שמגיעים לאופרה בערבים. אפשר לראות פה תכניות לדוגמא, שעשינו החודש: יש לנו פסטיבל בריטי, פסטיבל צרפתי, פסטיבל אוסטרי וכו'.

נעבור עכשיו קצת למספרים: הוצאות הסינמטק בשנת 2005 הגיעו ל-10.3 מליון שח', הכנסותיו הגיעו ל-9.8 מליון שח'. הווה אומר- כחצי מליון שח' גרעון השנה. ועדת הכספים של הסינמטק- שבראשה עומד היום מיקי ירושלמי לקחה על עצמה לכסות את הגרעון ב-5 השנים הקרובות, תוך כדי קיצוץ של 100,000 שח' לשנה. יחד עם זאת אני שוב פונה ומקווה שתקציב הסינמטק אכן יוגדל בשנים הקרובות בהתאם לפעילות הרבה שהסינמטק מקבל.

אנו כרגע גם בדיוק בשלב של ההגשות למשרד החינוך, ופה מה שפועל לרעתנו- זה המצב של השיוויון עם ירושלים. למרות הפעילות הרבה והגדולה שלנו- אנו נאלצים להתחלק בעוגה עם סינמטק ירושלים, ואני מקווה שעכשיו- עם השינויים שחלים, גם ינהגו לפי הקריטריונים ולא דווקא לפי שלא נעים.

פה על גבי השקף אנו רואים את המצגת שמראה מה קורה עם ההקצבות הציבוריות. רוב השנים ההכנסות העצמיות של הסינמטק הגיעו ל-75%-70% מכלל התקציב, ואני חושב שזה הישג, אני

מניח שגם אתם חושבים כך. גם השכר בסינמטק הוא מהנמוכים ביותר, הוא מגיע לכ-35%-30% מכלל התקציב.

מר גלעדי

בכמה השתתפו הגורמים הציבוריים?

מר גרבוז

אמרת-י- 25% הגופים הציבוריים, 75% הכנסות עצמיות.

מר דרורי

בכל בית קולנוע זה אותו דבר?

מר גרבוז

לא, אנו לא בית קולנוע רגיל, אנו מתנהגים כמוסד תרבותי – עירוני-ציבורי, שתפקידו לחנך, ולכן הוא לא כמו כל בית קולנוע אחר.

מר דרורי

אם תגוון את הסרטים שאתה מציג עם סרטים שהציבור אוהב, תצליח לסגור את הגרעון.

מר גרבוז

נכון: א. אנו מגוונים מאוד את הסרטים כידוע, אבל יחד עם זאת יש גבול לפשרות. ואולי זו הזדמנות גם להזמין את כולם לראות סרט מעניין שיוצג, שבית קולנוע אחר לא הסכים להציג אותו, ואנו כמוסד ציבורי מקרינים אותו כרגע, היחידים בארץ, וקוראים לו "גן עדן עכשיו".

מר וירשובסקי

טוב מאוד.

מר גרבוז

זה סרט שאולי לא מרויח הרבה כסף.

מר דרורי

מה זה?

מר גלעדי

זה כמו ג'נין ג'נין.

מר גרבוז

זה לא ג'נין ג'נין, אבל זה סרט שעוסק ב-24 השעות האחרונות בחייהם של מחבלים מתאבדים- בדרכם לפיגוע בתל-אביב.

מר וירשובסקי

למה ירד מספר המינויים בשנת 2005?

מר גלעדי

בגלל ג'נין-ג'נין.

מר גרבוז

רק לפני מספר שבועות קיבל הסינמטק רשיון לעסק. שנת 2005 היתה שנה שבה הינו במאבק לקבלת רשיון, הסינמטק היה סגור תקופה מסויימת, היה חוסר וודאות לגבי הפעילות, ולכן גם נושא המינויים ירד בהתאם. לקראת סוף השנה, ואת זה לא ניתן לראות כאן, פתחנו במבצע גיוס מינויים, ומספר המינויים לקראת סוף השנה עלה מחדש, והשנה אנו כבר, במקביל לשנה שעברה, נמצאים במספר מינויים יותר גדול. יחד עם זאת, בתנאים שיש רק שני אולמות- אי אפשר שיהיו יותר מידי מינויים כי לא נוכל להענות לצרכים שלהם. אנו צריכים לא לעבור כמות של 6,000 מינויים- כדי שנוכל לספק את הצרכים ולנהוג אתם כמו שראוי לנהוג עם מינויים. לכן אנו באמת רואים פה שבשנת 2005, ולכן גם חילקנו אותה ל-2, מיד כאשר נגמרו עבודות השיפוץ, פתחנו במלאכת גיוס מינויים, והמינויים עלו.

השנה גם קיבלנו על עצמנו לעסוק בנושא של הטלביזיה הקהילתית. זה דבר חשוב מאוד. עד היום הנושא עבר דרך "החברה למוסדות". אני חושב שמן הראוי שהסינמטק יעשה את זה, זה התפקיד שלו, זו היכולת שלו, יש לו את אנשי המקצוע, ואנו כבר התחלנו, ואני מקווה שמי שידע לנצל אותנו טוב- יוכל גם להגיע ללוח השידורים של הטלביזיה הקהילתית.

תיכון עירוני א', השכנים שלנו, אנו עובדים אתם בשתוף פעולה מלא. למעשה אפשר לומר שאימצנו את מגמת הקולנוע של בית הספר, גם מתוך ידיעה שבעתיד כל הקומפלקס הזה יהיה קומפלקס של אמנויות ונוכל לעבוד אתם ביחד, וגם משום שהסינמטק יכול לעזור להם בדברים שהמגמה לא יכולה לספק להם, ולהפך, כך שאנו מזינים אחד את השני ועובדים בשתוף פעולה מצויין עם מר רם כהן- מנהל בית הספר.

עם המעבר לחברת המשכן כמובן שיהיו לנו הוצאות נוספות. ההוצאות האלה נמצאות בדיון, גם אצל ערן וגם אצל המנכ"ל, כך שאני רק מראה זאת כעובדה שאנו נצטרך להוסיף עוד כספים, ואנו מצפים לקבל על כך תשובה בעתיד.

100 שנה לתל-אביב, יש לנו תכנית שהתחלנו להכין אותה, ולא אלאה אתכם בזה. מחכות לנו מצגות יפות עם מוזיקה ועשיתי את הדברים הכי קצר שאפשר, כך שאם יש למישהו שאלות, בבקשה.

גב' אבי-גיא

שתי הערות:

1. אתה אמרת שיהיו הוצאות נוספות כאשר זה יעבור לחברת המשכן ויחתם ההסכם עם חברת הבניין של המשכן. אני חושבת שבסופו של דבר הנושא הזה יהיה לתועלת ולטובה וזה יקטין הוצאות, ואני מברכת על כך שבקרוב יחתם באמת ההסכם הזה. שתוף הפעולה הזה יכול למנוע גרעונות בעתיד.
2. דבר שני: אני רוצה לומר לחברים שנמצאים פה ואולי לא מבקרים הרבה בסינמטק, שרוחו הטובה של מר גרבוז שורה על המוסד הזה, וזה מוסד תרבותי ממדרגה ראשונה-שכיף לבוא להיום שם, מצעירים ועד גימלאים, ויישר כח על כל העבודה הטובה שלך. תודה רבה.

מר גרבוז

תודה רבה.

לגבי הסעיף הראשון- אני חושב שהפעילות עם חברת המשכן היא נפלאה, וחבל שזה לא נעשה אפילו כמה שנים קודם.

מר גלעדי

שמעתי את הסקירה הקצרה שלך, ולא מצאתי בה את מה שאמרת, שיש לכם פתיחות לקהלים נוספים בעיר תל-אביב יפו. אני לא יודע בדיוק איך הפתיחות הזאת מתקיימת? האם יש קשרי גומלין ופרט לבית ספר עירוני א', האם יש לכם פתיחות גם לבתי ספר אחרים בעיר? האם אתם יוצאים החוצה לבתי הספר האחרים, חוץ מהמגזר הערבי- הערבי ישראלי, הערבי-יהודי באזורים אחרים.

דבר שני: לגבי הנושא של מוסד חינוכי: אם אתה משתמש בנושא של מוסד חינוכי, הוא צריך להיות בעל קונצנזוס מסויים. וכמה שאני יודע וכמה שאני עוקב, ויכול להיות, כפי שהגב' אבי-גיא אמרה, שהפעילות היא פעילות מעולה ומאלפת, אבל כאשר כל פעם אנו נמצאים בעין הסערה, כשמביאים דברים שאין בהם קונצנזוס מבחינת הלך הרוח הציבורי, כאשר אנו צריכים להיות חשופים כל הזמן- אם זה גינין ג'נין ואם זה הסרט השני, אני חושב שזה לא בדיוק המקום הנכון שזה צריך להיות, כאשר זה מוסד שהוא מוסד שממומן על ידי הציבור לפחות ב-25%.

מר דרורי

רציתי לומר לך: בעבר היה לי ויכוח עם יאיר גרבוז- על העניין של הקרנת סוגי סרטים מסויימים שבאמת יוצרים זעם רב בקרב אוכלוסיה גדולה מהציבור, דברים ששנויים במחלוקת בתחום הפוליטי הרגיש ביותר שישנו. מדוע גוף ציבורי כזה צריך להכנס לויכוח הזה? מדוע גוף ציבורי כזה צריך להקרין סרט שבקולנוע אחר, כפי שאמרת אתה עצמך קודם- לא מסכימים להקרין אותו, ואתה כן רוצה להקרין אותו. יש תחושה מאוד קשה, לי ולרבים אחרים גם כן, שיש פה בבחירת הסרטים להקרנה, סוג של סרטים שמקובלים יותר על אוכלוסיה מסויימת בעלת דעות פוליטיות ידועות, היתי אומר, ואני אומר את זה מאוד בעדינות.

גב' דיין

שמאל.

מר דרורי

לא אמרתי שמאל, את זה את אומרת יעל.

לכן אני רוצה לומר כאן: היות שזה גוף ציבורי, צריך לקחת בחשבון את כלל האוכלוסיה, את קשת הדעות באוכלוסיה במדינת ישראל, ולא רק צד אחד. רק אמרת משפט- סוג של סרט, קפץ ידידי וירשובסקי ואמר: סרטים כאלה תביאו, הנה, קלעת לדבריו. ואנו קופצים ואומרים: זה לא מקובל עלינו. אחר כך אתה אומר שיש לך גרעונות. אני אומר לך שצריך לאזן. אם תביא גם סרטים אחרים, דרמטיים-איכותיים, שהאוכלוסיה אוהבת ועל זה אין ויכוח,

מר וירשובסקי

תביא רשימה.

מר דרורי

אני לא אביא לך רשימה. אני לא מביא רשימה, תביא אתה רשימות. אל תאמר דברים שלא אמרתי, ידידי וירשובסקי.

מר גלעדי

זו הפעם הראשונה שוירשובסקי הוא בעד משהו.

מר דרורי

אל תזרוק דברים שלא אמרתי. הסגנון שלך, אל תשתמש בו פה. תמיד אתה נגד, נגד, ועכשיו אתה בעד. למה אתה בעד? כי זה מתאים לדעות הפוליטיות שלך. אני רוצה לומר כאן: לצד האיזון התקציבי, אם תרענן גם את רשימת הסרטים שאתה מביא, ותביא גם סרטים דרמטיים, או סוג סרטים שאין בהם דעות פוליטיות: גם אהבה, גם חינוכיים, כל מיני סוגים, הקהל יגיע, ויכוח לא יהיה, זה יעניין אותנו, ויהיו גם הכנסות. ואולם הזה ולסרטים האלה, לא יתכן שאני ומר גלעדי ורבים אחרים- לא יכולים להגיע, ווירשובסקי מגיע לכל סרט. למה הוא מגיע לכל סרט? אגב? וירשובסקי, אתה משלם בשביל הסרטים?

מר גרבוז

אני אענה לך:

קודם כל אני חושב שאתה צודק, אבל אם היית עוקב אחרי התכניות של הסינמטק היית רואה שאתה לא צודק, כי הסינמטק מקרין בתכניות שלו, וחבל שאתה לא ראית את זה, כל יוצר שעושה סרטים בארץ, בין אם הוא ימין ובין אם הוא שמאל, בין אם הוא הומו ובין אם הוא לסבית, כולם מקבלים במה שווה בסינמטק. אנו הקרנו סרטים.

מר דרורי

על הומו ולסבית לא דיברתי, זה לא מפריע לי בכלל, אני מדבר על דעות פוליטיות.

גב' חושן

יש ועדת היגוי.

מר גרבוז

בסדר, אני עונה לך.

גם סרט שעשתה הבת של בני קצובר, שבאמת אין לי שום חלק בבן-אדם הזה, אני הקרנתי את הסרט שלה בהקרנה מיוחדת, ואותו כבוד שקיבל ג'נין – ג'נין קיבלה הבת של בני קצובר. בשבוע הבא אנו מקרינים סרט פורנוגרפי, ואני בטוח שהגב' יעל דיין תעשה לי סקנדל מהצד הזה, ואני אומר שגם את הסרט הזה אני אציג. חוץ מזה אני רוצה להגיד לך: כל הסרטים שעשו אנשי הימין, מה שאתם רוצים לקרוא להם בארץ, הוקרנו בסינמטק. הם לא עשו יותר, וברגע שייעשה סרט- הוא יקבל את אותה במה. כל הסרטים שנעשו- הוצגו, לא היה סרט אחד שנפסל להקרנה בסינמטק משום איזושהי סיבה, ולא יהיה גם.

גב' להבי

אני לא מבינה למה חברי המועצה בכלל מביעים עמדות.

מר מזרחי

כולם מבינים באמנות.

גב' להבי

אני לא הייתי בסינמטק 3 שנים מאז שנבחתי למועצה. אני רוצה שנושאים שמגיעים לפורום מועצה יהיו לאחר שאנו נבקר מעשית בשטח. בלי ביקור בשטח- אני לא מבינה איזה סרט, פורנוגרפי- לא פורנוגרפי, סרט על ג'נין?! לא יתכן שמביאים לפה משהו לדיון ואנו לא הינו במקום בכלל. אני לא הייתי שם 3 שנים, אני לא מבינה על מה דנים. לא יתכן שיש חברה עירונית, שלי כחברת מועצה אין כניסה לבוא ולבקר במקום, לדעת אם יש בעית חנייה, פקק בתנועה, אולמות גדולים.

מר שומר

זה לא תפקידנו לעשות ביקורת על הסרטים.

גב' להבי

דיברתי על חנייה, לא על ביקורת על הסרטים. אני פשוט נגד המלצת היועץ המשפטי- שלא מתיר לנו ללכת למקומות האלה.

מר גרבוז

אני מזמין את כולם לבוא לסינמטק- לבחור איזה סרט שרוצים, ואני אשמח לארח אתכם. מה שרואים על הלוח הזה – זה מה שחשוב.

גב' חושן

אני לא מבינה מה הויכוח הזה. ישנה ועדת היגוי שבחרת את הסרטים, והם יושבים וזה בכלל לא נוגע לנו.

מר דרורי

מי בחר את ועדת ההיגוי?

גב' חושן

הנהלת העירייה.

מר גרבוז

אני אתן לך תשובה: יש ועד מנהל לסינמטק, הועד המנהל בחר את הוועדות שלו, ולא אני מיניתי את הועד המנהל. הועד המנהל מונה ויש בו אנשים חשובים, טובים ועוזרים לסינמטק. אני רוצה עוד להסב את תשומת לבכם לתמונה שאני מקרין כאן על גבי השקף, ואני חושב שהיא החשובה כי זה העתיד, והעתיד הוא- שיהיה פה מרכז קולנוע חדש ויפה שיתרום לקולנוע הישראלי ויתרום לתרבות בתל-אביב, ואני מקווה שכולם יבואו ויהנו. תודה רבה.

גב' חושן

תסביר להם מה זה סינמטק, שיבינו קודם שזה לא בית קולנוע.

(מחיאות כפיים)

2. החברה לפיתוח יפו העתיקה:

מר חולדאי-ראש העירייה

נמצא פה מר ירון קליין שמנהל את החברה לפיתוח יפו העתיקה, וביקשתי ממנו להציג את הנושא.

מר קליין

(הצגת הדברים מלווה בשקפים) שלום לכולם. אני ירון קליין, ואני מנכ"ל החברה לפיתוח יפו העתיקה. החברה הזאת הוקמה בשנת 1961 בשותף בין עיריית תל-אביב ומדינת ישראל, והיא נקראת חברה מעורבת. על יפו העתיקה אני בטח לא צריך לספר לכם כתושבי תל-אביב. המקום הזה ידע הרבה ימים יפים בשנות ה-60, ה-70, וה-80. בסביבות שנות ה-2000 ועם התחלת האינתיפדה התחילה הדרדרות רבתי בתיירות במדינת ישראל, והיתה לכך השפעה מכרעת גם על תיירות החוץ ביפו.

דבר נוסף: מה שהתאים ליפו העתיקה בשנות ה-60, כאשר הקימו את המקום, עם החזון של המקום הזה, לא כל כך תואם את המציאות של ימינו.

בעקבות ההדרדרות בתחום התיירות בכלל בארץ וביפו בפרט, נסגרו הרבה עסקים במקום, והמקום הפך להיות די שומם. וכמו בכל עיר עתיקה באירופה או בכולם בכלל, וכאשר אתה נוסע לחו"ל לטיול- דבר ראשון שלוקחים אותך זה לטייל בעיר עתיקה, להנות מהחנויות, מהססגוניות, מהריחות, לצערי בשנים האחרונות ביפו זה לא קורה.

ואנו, בשנת 2005 החלטנו לנסות ולהבין איך אנו יכולים לשנות את המצב, והתחלנו מהדברים הבסיסיים, שזה אחזקה של המקום. אם תסיירו, ואני לא יודע מי סייר ביפו לאחרונה, אבל אם תסיירו ביפו העתיקה, המקום נראה מאוד מטופח, צבוע, מה שנקרא- עשינו סוג של עבודות רס"ר במקום, והמקום באמת נראה הרבה יותר טוב.

מנסינות שלנו עם מדריכי תיירים- להבין מה קורה ולמה לא מגיעים, עמדו שלושה דברים מרכזיים במוקד העניין:

הראשון הוא- באמת החזות הויזואלית של המקום, שאותה הצלחנו לשפר בשנת 2005. הדבר השני הוא הפשיעה. היה לנו סוג של פריצות למכוניות של תיירים וכל מיני וונדליזם במקום, וגם את זה הצלחנו, בהתחלה בעבודה עצמית, ולאחר מכן עם יחידת "שחף" שעובדת באזור אצלנו, שזו יחידה עירונית משטרתית, ומפקד המרחב שסייע לנו, וגם את התופעה הזאת הצלחנו למגר, והיום אפשר לחנות את האוטו ביפו העתיקה, וברוב המקרים לא יפרצו אותו.

דבר נוסף שאנו מנסים לעשות השנה בשנת 2006, לאחר שהבנו מה אנו צריכים לעשות, זה כמה פרויקטים שידעו ליצור אטרקציות תיירותיות כאלה ואחרות, שידעו למשוך גם תיירות פנים וגם תיירות חוץ.

אין ספק שתיירות ביפו העתיקה, תפריח גם את העסקים שהיום סגורים במקום. כפי שצינתי קודם- העסקים סגורים במקום גם בגלל שהיתה ירידה דרסטית בכמות המבקרים, והן בגלל העובדה שהקונצפט של החנויות ושל הגלריות- שהן יפהפיות, שהתאים בשנות ה-60, היום הוא לא כל כך מתאים. מעבר לזה, מי שהגיע בשנות ה-60 לפתוח גלריה ביפו, היום הוא אדם די מבוגר, ולא כולם יכולים לתפעל את החנויות שלהם. אנו מנסים ליצור קונצפט שונה של מסחר, שידע למשוך אנשים ליפו העתיקה.

החברה, כפי שאתם רואים, היא לא גדולה. בסוף שנת 2005 פתחנו שתי מחלקות נוספות בחברה: הראשונה ביניהן זו מחלקת התיירות, שהיום יודעת לשווק סיורים תיירותיים ביפו, גם לתיירות חוץ וגם לתיירות פנים. אנו משווקים את יפו העתיקה, ולא קשה לשווק אותה- כפי שאתם יודעים, לוועדי עובדים ולחברות, ואנו יודעים לארגן ימי כיף ביפו. זה מקום ששופע בהסטוריה של 4,000 שנה, ואני לא אכניס אתכם לסיפורי ההסטוריה.

יש לנו גם מחלקת ארועים- שידעת ליצור ארועים ברצף לאורך כל השנה. למעט לילות יפו המנדטוריים שידועים להביא הרבה קהל בקיץ, אנו מנסים, לאורך כל השנה, ליצור מופעים שידעו למשוך תיירות פנים אלינו.

שנת 2005 הסתמנה אצלנו באמת כשנה של הסדרת מערכת היחסים הכספית בינינו לבין התושבים. כפי שאתם יודעים, החברה לפיתוח יפו העתיקה מנהלת את הנכסים שיש ביפו העתיקה וגובה שכירויות, גובה דמי חכירה וכיו"ב, והצלחנו לייצב את מערכת היחסים או יותר נכון- את גביית הכספים.

יש לנו פרויקט די גדול שהוא מתנהל כבר כמעט 10 שנים, והוא נקרא "בית הסטודיות". זה פרויקט של 10-12 יחידות דיור על קו המים, ליד הנמל, הוא אמור להכניס לחברה, אם הוא יצא לפועל בשנת 2006, וזו שאיפה מאוד גדולה שלנו, הוא אמור להכניס לקופה החברה 4 מליון שח' נוספים. וכן שיווק של בתי קפה ומגורים- שנמצאו נטושים הרבה שנים, ועכשיו אנו מנסים לשווק אותם ולייצר הכנסות נוספות.

כהערת ביניים אני רוצה להגיד, שבשנת 2005 אנו סיימנו את פעילות החברה ברווח. כפי שאמרתי, על פיתוח תחום התיירות סיפרתי לכם. לגבי מרכז המבקרים, מי שמכיר את מרכז המבקרים שלנו, אנו שידרגנו אותו. היום אפשר להגיע למרכז המבקרים, לצפות בסרט יפה, לראות דמויות ברוח התקופה, באמת מעניין. דבר נוסף: היום אפשר להגיע ליפו העתיקה ולשכור זוג אזניות במרכז המבקרים, ולצאת לטיול של אחר הצהריים עם MP3 ועם מפה ולהסתובב בשטח, טיול עצמי לזוגות, לבודדים ולמשפחות, דבר מאוד יפה.

המחלקה לתרבות- שכבר דיברתי עליה, מנסה בעצם ליצור ארועים ברצף לאורך כל השנה. אנו רואים כאן גרף שמשקף את הארועים שיהיו ברצף בשנת 2006. לאורך כל השנה, כל חודש כמעט, אנו יודעים לתת ארוע אחד מסוג כזה או אחר. כבר בחודש מרץ יהיה פסטיבל עיצוב ופסטיבל יין- שיהיה במרץ אפריל. באפריל אנו נעשה את הטעימות המוזיקליות, כאשר אנו בשתוף עם האמנים שגרים במקום, מרכיבים לכל בית של אמן שמוכן לפתוח את הבית שלו- הרכב ג'ז מאוד יפה של 3-4 נגנים, ובמשך שבוע ימים אפשר לבקר בבית האמן ולשמוע כל ערב קונצרט ג'ז אחר. במקביל יש 4 קונצרטים כאלה כל ערב. בשנת 2004 זה היה פשוט להיט, ומכרנו את הכרטיסים בצורה מאוד יפה.

דבר נוסף שאנו עושים השנה זה קונצרטים בכנסיה. מי שמכיר את הכנסיה הגדולה, את סנט-פיטר, יהיה פסטיבל אביב ויהיו 4 קונצרטים בתוך הכניסה בשיתוף עם הקאמרית. אנו גם עושים שתוף פעולה עם שגרירויות שנמצאות פה בתל-אביב, עם שגרירות איטליה ושגרירות תאילנד, את הפסטיבלים שמייצגים את המדינות האלה. וכפי שאתם מכירים, ביולי-אוגוסט- את לילות יפו, בשתוף עם עיריית תל-אביב. בעצם את כל מה שאנו עושים, אנו עושים בשתוף עם עיריית תל-אביב, ואנו גם זוכים לשתוף פעולה מאוד פורה. לאחרונה פתחנו את גשר המשאלות ביפו. מי שמכיר את גשר העץ ביפו- שעובר מצד לצד, הוא היה סגור כמה שנים, אנו שיפצנו אותו מחדש, ועל הגשר הזה יש את 12 המזלות מברונזה, שמונחים על מעקה הגשר. כתבנו איזהשהו שלט יפה- שכל העולה על הגשר מוצא את מזלו ומביע משאלה- משאלתו תתגשם. ואני רוצה להגיד לכם שזה הפך להיות להיט של התיירים אצלנו, כמעט כמו בכל עיר עתיקה בעולם. כפי שאתם יודעים, יפו העתיקה היא כולה בסימן המזלות, כך שזה התחבר יפה לעניין הזה.

יש לנו כמה פרויקטים שקודם דיברתי עליהם, שהם ינסו להוות את האייקונים התיירותיים האלה, שיצליחו במרכאות-לסחוף את התיירים חזרה ליפו העתיקה. העיר תל-אביב ברוכה בתיירים, ואנו מנסים למשוך אותם מבתי המלון לתוך יפו העתיקה. פרויקט יפהפה שאנו עוד חושבים באיזה קונצפט לעשות אותו הוא פסל אנדרומדה. כולכם מכירים את סלעי אנדרומדה. התיירים מגיעים, עומדים במצפה יפו ומסתכלים על הסלעים. ואנו החלטנו כמו- מי שמכיר את בת הים בקונפנהגן, להניח באזור הסלעים פסל בדמותה של

אנדרומדה. זה דבר מאוד ייחודי, אין פסל במים במדינת ישראל, ואני מעריך שזה יהיה דבר מאוד יפה.

כפי שתוכלו לראות כאן על גבי השקף למטה ובמצגות שחילקנו לכם, כמעט כל הפרוייקטים משולבים בין עיריית תל-אביב לבין משרד התיירות, כשהחלוקה היא כמעט שווה בשווה, וגם החברה לפיתוח יפו יודעת להשתתף בזה – בכל פרוייקט ופרוייקט.

מערכת התאורה במתחם ביפו העתיקה, היא מערכת תאורה מאוד מאוד ישנה, היא כבר לא עומדת בסטנדרטים שיש היום בתל-אביב. במשך השנים, בגלל הקרבה של עמודי החשמל לים, היא הגיעה לרמה מאוד ירודה, וגם מבחינה בטיחותית. אנו השנה נשדרג את מערכת החשמל. שני דברים שאני כן רוצה לדבר עליהם:

1. שיפוץ בית הכנסת הלובי. ביפו העתיקה נמצא בית כנסת של עולי לוב, שהוא משנת 1740, והוא בית כנסת שנמצא במצב מאוד מאוד ירוד. אנו החלטנו השנה לקחת אותו בשתי ידיים, לשפץ את בית הכנסת הזה ולעשות אותו כמרכז קהילתי, וגם מקום לתיירים יש מה לראות בבית הכנסת הזה.

ואולי הפרוייקט הגדול ביותר, שהוא פרוייקט לשנת ה-100 ואני ארצה להראות לכם מיד סרטון קצר בנושא, הוא פרוייקט התאורה של יפו העתיקה. אני חייב לציין שזה לא רעיון מקורי שלי, היה מנכ"ל לפני שחשב על הרעיון הזה, ולי אולי תהיה הזכות גם ליישם אותו. כפי שאתם יודעים, כאשר מסתכלים בלילה מרצועת החוף על יפו העתיקה, כאשר נוסעים על הטיילת שהיא כל כך יפה, את יפו העתיקה בלילה לא רואים. עכשיו תוכלו לראות מה אנו מתכננים לעשות שם.

הקרנת סרט:

כך יפו העתיקה נראית בלילה ממרפסות המלון לאורך רצועת החוף, ולנו יש רצון לעשות משהו בעניין הזה, ואתם תוכלו לראות את זה עכשיו. הכוונה היא כמובן להאיר את כל אזור הצמחיה, שהוא חשוך מאוד בלילה. אנו מתכוונים להאיר את שובר הגלים שהוא חשוך לחלוטין. כאן אנו רואים את שובר הגלים של הנמל.

יש פה גם שימוש באנרגיה סולארית בחלק מהמקומות.

כך זה אמור להראות כאשר הפרוייקט יסתיים.

זה צילום של יפו מכיוון ככר אתרים.

פה אתם רואים ישן מול חדש.

(מחיאות כפיים)

זה פרוייקט לא קטן, זה פרוייקט גדול, שבהוצאות שלו יישאו, כמובן, משרד התיירות, עיריית תל-אביב, והחברה לפיתוח יפו, והוא פרוייקט שאנו מכוונים להדליק את האורות לחגיגות ה-100 של תל-אביב.

זה פחות או יותר הסיפור.

אם למישהו יש שאלות, אני אשמח לענות.

גב' אבי-גיא

שמי חביבה אבי-גיא, אנו לא כל כך מכירים באפן אישי.

מר קליין

נעים מאוד.

גב' אבי-גיא

אני מכירה מאוד טוב את יפו העתיקה, על סלעי אנדרומדה, וגן המדרון, שם גדלו ילדי, גידלתי את נכדי, עם האגדות, עם הסיפורים, עם מרכז המבקרים. מה שכואב הלב זה היחס ההפוך בין המיקום הטופוגרפי הנפלא לבין מיעוט המבקרים במקום. וכאשר אני רואה מה קרה בשנה-שנתיים האחרונות בשפך הירקון ובנמל תל-אביב הישן, איך באים האלפים כל ימות השבוע וכל שבת, כל סוף שבוע, אני חושבת שצריכים גם לעשות, לא להסתפק בארועים גדולים פעם בחודש-שנה שזה יפה מאוד, אלא שזה ימשוך קודם כל את תיירות הפנים. אם תיירות הפנים תבוא, גם תיירות החוץ תבוא בעקבותיה. ואני חושבת שבית קפה בגן המדרון ובמקומות נוספים- זה יכול להיות עוגן שמביא אנשים. כמו עסקים קטנים, בלי להביא דוגמאות. זה חבל מאוד, כי אני מרגישה שזו פנינה בתל-אביב- שמבזבזת, ואני מקווה שאתה בקדנציה הזאת באמת תצליח להביא- לא רק את החגיגות הגדולות, אלא שיהיה לנו יום-יום חג. תודה רבה.

מר קליין

אני ברשותך רוצה לענות לך: אני מאוד מתחבר למה שאמרת, מאוד. זה פשוט מתסכל לשבת במקום כמו יפו העתיקה, להיות מנכ"ל של מקום כזה, מקום שהמיקום הטופוגרפי שלו וגם החזות הוויזואלית שלו- הסיור בתוך הסימטאות. וציינתי בתחילת דברי, שבכל עיר בעולם לוקחים אותך לטייל בעיר עתיקה, וזה לא יתכן שהמצב ישאר כזה גם בתל-אביב. אנו נעשה את כל מה שצריך, ואת צודקת. ואם הסתכלת במצגת שלנו- יש לנו תכנית לבית קפה בגן המדרון, שזה דבר מאוד יפה. תודה רבה לך.

גב' להבי

מיטל להבי- חברת מועצה.

אני רוצה לשאול אותך את הדבר הבא: כאשר אני התוודעתי לסיפור של יפו העתיקה התוודעתי לזה מפניות של תושבים, לפני שנבחרתי להיות חברת מועצה, ואז נאמר לי שבהרכב הדירקטוריון ובהרכב הועד המנהל אין נציגות לתושבי העיר העתיקה. אני רוצה לשאול האם המצב הזה השתנה.

דבר שני: יש ביפו העתיקה מגמה להעלות פרגולות על הגגות, דבר שבועדה המקומית לא כל כך מסכימים אתו. אני רוצה לשאול אם יש לכם אכיפה שמונעת את הדברים האלה, כדי שלא יבואו רק לאישורים אלא כדי שזה לא יקרה מלכתחילה, אלא אם כן אתם עושים שינוי מדיניות, ואז תודיעו לנו, ונלך בראש אחד אתכם.

מר קליין

לגבי השאלה השניה- שהיא שאלה מצויינת: אין ספק שלא יתכן מצב שכל אחד שעולה על רוחו לבנות פרגולות או לייצר סככות, או מיצללות,

מר גלעדי

או בתי קפה על הגג.

מר קליין

או דברים כאלה ואחרים, יקח את זה כיוזמה אישית. אנו השנה עשינו נוהל יחד עם התושבים במקום, וכל דבר שמגיע לוועדה קודם יעבור את האישור שלנו. יש אדריכל בחברה, יש גם אדריכל שימור בחברה, שמייצע לנו באיזה צורה ובאיזה סגנון לעשות את הדברים. כאשר זה ייראה לי וזה יעבור הלאה, זה כבר בשליטתכם, לי אין שליטה על מה שאתם תחליטו, אבל שתדעי שאם זה עבר את החתימה שלי, זה או שאני בדקתי את זה בכל האופנים ובכל האספקטים: הן באספקטים של שימור אתרים, ארכיאולוגיה וחזות ויזואלית של המקום, לא יתכן שכל אחד יבנה סככה לפי רצונו או לפי שגונו.

אבל אני חייב להגיד בנוסף למה שאמרתי עכשיו: כשאתם יושבים בוועדה המקומית אתם חייבים לקחת בחשבון, שאני מברך על מי שרוצה לבנות פרגולה או לבנות בית קפה ביפו העתיקה, כי זה מכניס לי אוויר לנשימה. אני לא שם כדי לתקוע להם תריז ולומר להם- אל תבנו פרגולה כדי שלא יבואו אנשים על הגג. לשבת בבית קפה ביפו על הגג זה אחד המקומות הכי יפים בארץ. ולכן גם כאשר אתם יושבים בוועדה אתם צריכים להתחשב בזה- שזה לא מקרה קלאסי במרכז תל-אביב, זה יפו העתיקה שצריכה דחיפה, צריכה קידום וצריכה אוויר, וכל בעל עסק שרוצה ומוכן היום לתרום מכספו ולהשקיע במקום הזה בכדי שהוא יעורר, גם זה אספקט שצריך לקחת אותו בחשבון כאשר מקבלים החלטות.

גב' להבי

קח בחשבון שכאשר הוועדה נותנת תקדים, היא משליכה אותו על כולם. כלומר, אם אתה תאשר על ידי האדריכל שלך ובכל הפרוצדורה שצינינת, תעשה את זה בצורה שזה כלל שתופס לכולם.

מר חולדאי-ראש העירייה

מה את רוצה ממנו?

זה תפקידה של הוועדה המקומית.

גב' להבי

אני לא עושה משהו נגדו. הוא אמר שיש לו וועדה שעובדת על זה. אני רוצה ללכת אתו יד ביד, אני רוצה לדבר, אני לא רוצה ממנו שום דבר.
מה לגבי השאלה הראשונה?

מר קליין

את הרכב הועד המנהל של יפו העתיקה, כפי שאת יודעת- בחברות עירוניות לא המנכ"ל קובע את הרכב הדירקטוריון. אבל אני יכול להגיד לך שבחלק שיש לעירייה- יש נציגות שהיא אמנם לא נציגות ספציפית של יפו העתיקה, אבל יש לפחות שלושה דירקטורים שהם אנשי יפו, והם יודעים לשרת נאמנה את תושבי יפו.

אנו גם הנהגנו נוהג- שאנו עובדים עם ועד השכונה בשתוף פעולה אחד לאחד, כך שגם הדלת שלי פתוחה תמיד.

מה שאמרת, היה לגבי התקופה בה התחלת את הקדנציה שלך, אני לא יודע אם זה כך בשנה האחרונה.

גב' להבי

זה היה כאשר מר גלעדי היה נציג התושבים ביפו.

מר גלעדי

אני לא הייתי נציג התושבים.

אני לא אחזור על מה שאתה אמרת והדגשת, אבל אין לי ספק שיפו נמצאת בתרדמת עמוקה. אבל אני לא ראיתי פה דבר שיכול לבוא ולשנות את התפיסה של יפו – על כל המשתמע ממנה. זה נכון שיש את פרוייקט התאורה, שהוא פרוייקט מדהים- כאשר הוא יצא לפועל, ורוב הדברים פה הם דברים שכבר נמצאים בשלבים ארוכים של טיפול, כולל נושא התאורה- כפי שציינת. אבל הבעיה ביפו, החסך ביפו הוא- שמגיע מישהו ליפו והוא לא יכול לשהות ביפו 3-4 שעות, כאשר יש לו איזה פרוייקטים או אטרקציות תחרותיות- שהוא יכול לשהות ביפו. אם אנו נעשה עוד בית קפה- זה בסדר מבחינת הכנסות, נמכור את הנכס, נקבל כספים לחברה ונוכל להמשיך להפעיל אותה, אבל צריך למצוא וחייבים למצוא לפחות פרוייקטים שיתנו לאותו אדם שמגיע ליפו- אפשרות לשהות ולבקר ביפו, ולהכנס לסימטאות, ולא ראיתי את זה. ראיתי התייחסות לבית הסבון כאל בית מלון. O.K, זה עוד בית מלון שמתחרה בבית המלון שיהיה בדיוק מולו, המשטרה זה גם בית-מלון, ובית מלון שיהיה במנזר-שהוא בצד השני שלך. בית מלון הוא לא זה שבסופו של דבר יכול להביא את התפנית או את השינוי ביפו העתיקה, להבנתי, וכאחד שטיפל בנושא.

נושא נוסף הוא הנושא של החזות החיצונית של יפו העתיקה. הרבה בתים ביפו העתיקה, במיוחד אלה שעל הכביש הראשי, יש להם בעיה של תחזוקה של הרכוש המשותף. קשה מאוד לתושבים שם להתארגן, וזה מהכרות הנושא- שאני מכיר אותו לעומק. עיריית תל-אביב חייבת לתת פה את הדעת, ולאפשר במסגרת "עזרה ובצרון" הלוואות הרבה יותר גדולות מאשר אנו נותנים ברחבי העיר, היות שיפו – יש לה את הדרישות הייחודיות מבחינת נושא השיפוץ. אם אנו נכנסים ליפו ורואים את החזית החיצונית של הבתים ביפו, אנו רואים שהטיח של חלקם כבר התפורר, ואיפה שהיו אבנים עתיקות- האבנים נשרו, והאבנים הוותיקים שגרים ביפו- ידם אינה משגת בכלל להכנס לעלויות של השיפוץ הזה. ולכן אני חושב ש"עזרה ובצרון", יחד עם עיריית תל-אביב, יחד עם החברה לפיתוח יפו, צריכים להרים את זה כפרוייקט בעל משמעות, כדי לשנות גם את החזות החיצונית, חוץ מהנושא של התחזוקה השוטפת והגינון, שעושים אותם בצורה הטובה ביותר, אבל גם רובי עשה את זה טוב. אני הייתי משגע אותו כל בוקר, אבל הם היו מבצעים את זה.

הנושא הנוסף, והגב' אבי-גיא נגעה בו, הוא נושא הארועים. הארועים זה לא הדבר הכי מרכזי שצריך להיות פה. ובנושא התיירות- אני רואה איזושהי בעייתיות. יש לנו עמותה שעושה עבודה מעולה בנושא של תיירות פנים, תיירות חוץ, והיא נוגעת גם ביפו העתיקה. היא נוגעת נגיעות ממשיות ביפו העתיקה. כלומר, להקים היום יחידה שהיא תהיה מול העמותה לפיתוח התיירות, שהם למעשה משלבים את הפעילות של יפו, לדעתי זה לא נכון לעשות את זה. המטרה היא לנסות לאגם משאבים ולא לנסות לפצל משאבים. צריך לקחת את העמותה לפיתוח תיירות שיש לנו, שהגב' גרגיר עושה בה עבודה מעולה בעיר, ולשלב אותה בתוך הפעילות של יפו- כחלק אינטגרלי, כנותנת שרות, ולא להקים יחידה בתוך החברה כדי לטפל בנושא של פיתוח תיירות, גם תיירות פנים וגם תיירות חוץ, היות שהם מתמחים בזה. הם בקשר עם בתי המלון, בקשר עם סוכני הנסיעות בארץ ובחו"ל, ואנו הולכים להקים משהו שהוא מקביל לעמותה לתיירות? לדעתי זה מעשה שהוא לא נכון לטפל בו בצורה הזאת, אלא על ידי חיזוק ושיתוף פעולה בין החברה לפיתוח יפו לעמותה לתיירות.

נושא אחרון שאני רוצה לגעת בו הוא הנושא של דמי החכירה, התושבים, הפרטה. יש סימן שאלה גדול בנושא של הפרטת החברה, ויש החלטת ממשלה בנושא הזה. דמי החכירה, שיש לחץ של התושבים להוון אותם, זו החלטה די משמעותית, גם של עיריית תל-אביב, שהנהלת העיר צריכה לתת עליה את הדעת. היות שאם מקבלים החלטה שהולכים לדמי היוון, למעשה אנו יכולים לאבד את השליטה של יפו העתיקה מבחינת הנושא של תפעול של עיר עתיקה. לכן זה נושא שהוא יותר מידי מורכב ויותר מידי בעייתי מכדי להתעלם ממנו. צריך לשים אותו על השולחן היום ולהתחיל להתמודד אתו, כי זה יגיע. עוד שנה, עוד שנתיים, זה יגיע. ודמי החכירה הם 7 שנים לסיום. ותמשיך כך- יישר כח.

מר קליין

תודה לארנון, אבל ברשותך, בשני משפטים אני חייב להתייחס למה שאמרת. אם עקבת אחרי המצגת, ולא היה לי פה רצון להלעיט את כולם בסיפורים, החברה לפיתוח יפו איננה מתמקדת רק ביצירת ארועים, יצירת הארועים זה החלק הקטן אצלנו, ואולי זה לא מה שיביא את המזור ליפו העתיקה, אבל זה נדבך חשוב. אם תעבור דרך הפרוייקטים שעשינו, הם באמת האייקונים האלה- כפי שקראתי להם, או הרצון שלנו להביא את התיירים חזרה. דבר נוסף, עוד מילה אחת בקשר לעמותה לתיירות: אנו עובדים בשתוף פעולה מלא עם התאחדות המלונות, מר אלי זיו, בתל-אביב, ועובדים עם העמותה לתיירות בשתוף פעולה מלא, בנושא של קידום התיירות ביפו העתיקה. ולא נכנס לזה, אם תרצה לשמוע על זה יותר בפרטנות, אני בשמחה אציג את זה. תודה רבה לכם.

מר חולדאי-ראש העירייה

קודם כל ישר כוח לירון.

מר קליין

תודה.

מר חולדאי-ראש העירייה

הוא נכנס במרץ ועושה עבודה טובה, ורק שימשיך כך.

אבל אני רוצה כאן להתייחס לכמה דברים שנאמרו, כדי שהדברים יובנו, לפחות מנקודת ראות כפי שאני רואה אותה. ובאמת, אני לא רוצה להכנס לפולמוס עם אנשים. ביפו מתחולל תהליך מורכב, שאני מקווה שבסופו של דבר יתן את התוצאות. יפו העתיקה כחברה וכפרוייקט איננה מסוגלת להביא תיירים ליפו. זה אזור קטן מידי, זה אזור שאין בו, כפי שמישהו אמר, אין בו מספיק אטרקציות. אין בו מספיק אטרקציות. מעצם טבעו אין בו מספיק אטרקציות. ליפו, כעיר העתיקה, כבר היום יש איפה לבלות יום שלם- למי שרוצה, אם רוצה, ויש מספיק אטרקציות. יש את שוק הפשפשים, אפשר לסייר בו שעתיים-שלוש בתוך החנויות, וזה תענוג, זו אטרקציה. ואפשר להסתובב ביפו העתיקה, ואפשר להסתובב בנמל, ואפשר להסתובב, ואפשר להסתובב, ובכנסיות, אם מישהו מתעניין ורוצה להתעניין, וזה מעניין אותו. הדברים הם הרבה יותר מורכבים, והם, סליחה שאני משתמש במילה העברית- הוליסטיים או כוללניים, מוכללים. אם אנשים מרגישים לא בטוח להכנס ליפו, זה לא משנה כמה אטרקציות יש ביפו. אם אנשים לא מרגישים שהם מסתובבים במקום שהוא נקי, מכובד, מסודר, הם לא יכנסו. אם לאנשים יש בעיות תחבורה להכנס ליפו ולצאת ממנה, כמו למשל שיש היום. היום, כתוצאה מעבודות התשתית שאנו מבצעים בככר השעון וכן הלאה- יש בעיה, אנשים מפחדים מזה, זה מרתיע. כי לפעמים אתה נכנס, ובמיוחד באותם הימים בהם מבלים- שזה ימי שישי ושבת, אתה נכנס פנימה- אתה לא יודע מתי תצא דרך הפקק הזה. כלומר, מדוע מגיעים ליפו ואיך מגיעים ליפו, זה דבר יותר מורכב מאשר לחשוב שאם נשים פסל נפתור את הבעיה, או אם נשים קצת תאורה נפתור את הבעיה. לא. ומה שקובע זה סה"כ העשייה ביפו- שהיא עצומה, ויום אחד היא תיתן את פרותיה. ויש דבר אחד נוסף, וכאן הגב' אבי-גיא, את העלת את יפו העתיקה. אין אטרקציות בנמל תל-אביב, אין שם אטרקציות. מה יש שם? יש ים, יש נמל ישן, יש מסעדות ובתי קפה, ויש כמה חנויות שהן לא מי יודע מה, ובלילה יש חיי לילה מעניינים. זה מה שיש שם. זה בדיוק הדבר שביפו העתיקה אין, וזו הבעיה שלנו עם נמל יפו, שעליו אנו כבר שנים מנסים להגיע עם המדינה, שיתנו לנו לנהל את נמל יפו, ואת מה שקורה שם- לעשות בנמל יפו. ונמל יפו הוא המפתח בעצם, האם יפו תחזור להיות עיר נמל מזרח תיכונית שוקקת, אטרקטיבית לאלה שבאים. היום, במציאות של הנמל ביפו הוא באמת איננו מקור משיכה, בואו נגיד, אטרקטיבי. יש סיכוי, ואני אומר את זה כבר די הרבה זמן, יש סיכוי שנסיים את המו"מ עם מינהל מקרקעי ישראל בחיוב, למרות שיש כל מי שאתם רוצים כדי לטרפד את זה. כי אצלנו הרי אוהבים לטרפד. אצלנו באים, אנחנו הצלחנו לטרפד. הצליחו לטרפד את המוזיאון, הצליחו לטרפד את היכל התרבות, כל הזמן רוצים לטרפד. לטרפד זה ההשגים. אז יכול להיות שגם יטרפדו את זה, כמו שיכול להיות שיטרפדו גם את הדולפינריום, מה לעשות?! יש מי שרוצה לטרפד. אני מאוד מקווה שנצליח בכל זאת לסכם את העניין בשבועות הקרובים עם המינהל, אבל אני אומר את זה כבר די הרבה זמן- שאני מקווה בקרוב, ולא מצליח, וזה נמשך ונמשך, אבל יש עוד התקדמות ועד התקדמות, ואני מקווה שבסופו של דבר הנמל יעבור לרשותנו. ואז יש לנו כבר תכניות מגירה, והחברה לפיתוח כלכלי כבר הכינה את התכניות- איך נכנסים לעניין של שיפוץ נמל יפו, וברגע שנמל יפו- נתחיל לשפץ אותו ולהביא

אותו למקום שהוא יותר אסטטי, מכובד וכו', הדברים יתנו את פרותיהם. בינתיים יגמרו כבר את ככר השעון, בינתיים אני מאוד מקווה שגם ישווקו את המלון, בינתיים שוק הפשפשים גומר להשתפץ, בינתיים הבניין השני של המיכללה ביפו, בפברואר שנה הבאה יהיה גמור, בינתיים קורים הרבה דברים חיוביים ביפו בשנים האחרונות, שצוברים למסה קריטי. מי שמכיר את שוק האתרוג שהיה, בסופו של דבר מפגע ביפו, ומי שרואה שם היום- היום השטח נקי, מסודר, חלק, יש שם אפילו עכשיו סוסה עם סייח קטן.

מר טורק

אבל אין שוק, אין פרנסה לאנשים.

מר חולדאי-ראש העירייה

עזוב אין שוק. השוק הזה אולי נתן פרנסה ל-5 אנשים, אבל הבריא עוד הרבה אנשים. ואם גם מדרון יפו יסתיים ועוד כמה דברים יחד, אני נותן ליפו עתיד מאוד חיובי, וההשקעות שהשקענו, והן באמת עצומות בשנים האחרונות- יתנו את פריין. כי יפו היא באמת ובתמים נכס שלא יסולא בפז לעיר תל-אביב יפו. מעבר לעובדה שהעיר תל-אביב יצאה מיפו, היא כשלעצמה היא ה-ASSETS. עיר עתיקה של אלפי שנים, זו אותה עיר שבגלל שמה מגיעים אלינו הרבה מאוד תיירים. ולמי שלא יודע, מבחינת תיירות בתל-אביב, שנת 2005 הסתיימה בתל-אביב כשנת שיא בתיירות בכלל. בניגוד למדינת ישראל שבה בשנת 2005 הגיעו 2/3 מהתיירים של שנת 2000, בעיר תל-אביב יפו הגענו למספר תיירים שהוא גבוה ב-3% ממספר התיירים שהיה בשנת השיא – שהיתה שנת 2000. כלומר, TREND התיירות בתל-אביב הוא חיובי מאוד.

מר גלעדי

לא הבנתי. הרי התיירים לתל-אביב מגיעים דרך מדינת ישראל.

מר חולדאי-ראש העירייה

בשנת 2005 היו 3% יותר לינות של תיירים בתל-אביב מאשר בשנת 2000, כאשר במדינת ישראל הגיעו 2/3 מהתיירים שהגיעו בשנת 2000. כלומר, האטרקטיביות של תל-אביב מתוך סה"כ נתח התיירות בארץ עלתה בצורה משמעותית.

3. עתידים:

גב' אילני

(הצגת הדברים מלווה בשקפים) ערב טוב.

שמי אלקה אילני, ואני מ"מ מנכ"ל עתידים, ואני אציג לכם את חברת עתידים. חברת עתידים, המשולש המסומן כאן על גבי השקף באדום זו הקרקע שאותה רכשה החברה בשנת 1975, 82 דונם שנמצאים ליד נווה שרת, בעצם זה הקטע המזרחי צפוני של תל-אביב. כאשר חברת עתידים הוקמה, זה היה המגרש, היה עליו מגרש כדורגל, היה עליו דיר, היה עליו מועדון,

מגרש כדורסל, והחברה קיבלה אותו כנכס תפוס, פינתה אותו ובנתה עליו קריה לתעשיות עתירות מדע.

אנו רואים כאן על גבי השקף את קריית עתידים כפי שהיא היום, אותו משולש שאתם ראיתם בהתחלה. 11 מבנים, מבנה מרכזי של 20 קומות, ויתר הבניינים שסובבים אותו. זה סניף מגה, שהיום ישנו במקום. במקום שאני מצביעה עליו כרגע- בונים. מהנקודה הזאת שאני מצביעה עליה כרגע נכנסים לתוך קרית עתידים. זה כביש גהה, זו נווה שרת, ומאחוריה צהלה. קרית עתידים הוקמה בשנת 1972, ביוזמתו של ראש העירייה דאז- יהושע רבינוביץ. היא חברה פרטית, שהון מניותיה הוא 50% עיריית תל-אביב ו-50% אוניברסיטת תל-אביב. החברה הוקמה לעידוד מרכז לפיתוח טכנולוגי בשיתוף עם האקדמיה. קרקע נוחה להיווצרות עסקים חדשים, זה היה החזון. הגדלת מקורות התעסוקה בעיר תל-אביב. גיוון בבסיס הכלכלי של העיר. ופיתוח, השבחת רובע צפון מזרח. זה היה החזון בשנת 1975, ואנו רואים בהחלט שהוא התממש. פרופיל החברה:

בבעלות החברה 90 דונם.
עד היום היא הקימה 11 מבנים, 123,000 מ"ר.
השטח המיועד להשכרה- 85,000 מ"ר.
הפרוייקט האחרון זה הבניין בן 20 קומות שראינו אותו.
בקריה- 100 חדרות הי-טק, שגרות היום בקריה.
לחברה תב"ע חדשה שמאפשרת להוסיף היום עוד 3 מגדלים בגבהים של 35 קומות, 25 קומות, 17 קומות, חניון ומרכז אנרגיה תת קרקעיים.
הנכסים של החברה:

המספרים מדברים בעד עצמם:
סה"כ הנכסים המניבים הם ב-694 מליון שח', בסכומים עגולים, ואם נוריד את הפחת אנו מגיעים ל-362 מליון שח'.
ההון העצמי של החברה- 215 מליון שח'.
חלוקת דיבידנדים:
בשנת 1998 חולקו 5.5 מליון.
בשנת 2002 – 131 מליון.
בשנת 2004 – 8 מליון.

הדיבידנדים חולקו – 50% לעיריית תל-אביב, 50% לאוניברסיטת תל-אביב.
סה"כ 144 מליון.

הכנסות החברה: בשנת 2005 לפי תכנית העבודה ההכנסות יגיעו ללמעלה מ-58 מליון שח'.
ידוע שאי אפשר להשכיר שטחים להי-טק בלי חניות, ואנו מכירים בחשיבות הזאת ואנו מייחסים לה את החשיבות הזאת. אנו בונים חניונים, אנו מתחזקים אותם, וגם יש בצידו רווח די נאה.
סה"כ יש לנו מספר חניות להשכרה – 2,195 מקומות חנייה. הפרטנציאל הוא 3,400 מקומות

פרוטוקול ישיבת פורום מועצה מס' 13
מתאריך כ"ח שבט תשס"ו (26/2/06)
- 21 -

חנייה, כי רבים מאוד מאנשי ההי-טק נכנסים ויוצאים, עובדים בבנקים, עובדים בחברות אחרות, ולכן יש לנו כוח של ניצול חניה יותר מהמקומות עצמם.

דירקטוריון: בדירקטוריון החברה יש לנו 12 חברים, מחציתם עירייה, מחציתם אוניברסיטה. היו"ר הוא מר רון חולדאי, ממלא המקום הוא מר דב לאוטמן -אוניברסיטת תל-אביב. אנוכי- מ"מ מנכ"ל.

בחברה 14 עובדים, יועץ משפטי, רואה חשבון, ומבקר פנים. אנו רואים כאן על גבי השקף את המבנה הארגוני של החברה. מעט אנשים בחברה. אנו משתמשים הרבה ביועצים אד-הוק לנושאים שונים, מהנדסים, אדריכלים, יועצים ארגוניים, כאשר אנו שומרים על הזמן על מספר מועט של עובדים, ונראה לי שזו הדרך הנכונה לנהל את החברה. המאפיינים של מבנים לתעשיות עתירות- מדע:

כל המבנים חייבים להיות בבעלות אחת, להשכרה בלבד.

הקריה מתפתחת בשלבים על פי תכנית אב.

הקריה מציעה לדייריה שרותים נלווים כגון:

חניה לכל עובד, דיברתי על זה.

תחנת דלק.

מסעדות, דואר, בנק, מועדון כושר, חדרי ישיבות, מספרה, ציוד משרדי ועוד. אנו דואגים לזה שעובד ההי-טק שמגיע לקרית עתידים, יש לו את כל השרותים- נמצאים במקום, הוא לא צריך לצאת מהקריה, אם זה לבנק, לדואר. כמובן שאנו לא נכניס- לא בוטיקים, לא חנויות בגדים ולא נעלים. אנו שומרים על צביון מאוד מאוד מיוחד, שומרים על חזות נקייה, על חזות מאוד אסטטית, וזה מה שמביא אותנו לתפוסה מאוד גבוהה וביקוש רב לשטחים. קצת נתונים:

עובד אחד על כל 20 מ"ר, שזה יחסית גבוה בשוק. בדרך כלל בבנקים ובמקומות אחרים זה 15 מ"ר לעובד. כך ההי-טק נוהג.

מקום חנייה בממוצע לכל 30 מ"ר.

התפלגות לפי הגילאים: אנו רואים שרוב הקהל הוא צעיר, ועובדים בקריה בערך 4,000 עובדים שמגיעים יום-יום לקריה.

כאן אנו רואים התפלגות בין נשים לגברים: 40% נשים לדאבוני, היתי רוצה שיהיו יותר, 60% גברים.

כאן אנו רואים התפלגות לפי השכלה, כמו שמקובל בהי-טק.

האמצעים להשגת היתרונות:

ניהול קפדני בליווי צוות יועצים.

קבלנים מקצועיים ברמה גבוהה.

שרותים נלווים.

ויש לנו גם יתרונות לגודל. מאחר שאנו הגענו כבר לבנייה של 100,000 מ"ר להשכרה, אנו יכולים לרכז מערכות. יש לנו מרכז אנרגיה שמספק מים חמים וקרים 24 שעות, בצנרת שעוברת מתחת לאדמה, ומחומם על ידי חשמל, כך שאנו גם בסביבה ירוקה, סביבה איכותית, לא מרעיש. מיזוג אוויר ואנרגיה שאנו מספקים 24 שעות ביממה, וזה ניתן לעשות כשאנחנו מאוד מאוד גדולים. אם היו לנו בניין אחד או שניים לא יכולנו לשאת בעומס הזה.

יש לנו חיבור בצובר של חשמל משני מקורות.

יש לנו אחזקה סביבתית, יש לנו 60 איש – פועלים, עובדי נקיון, גינון, תחזוקת כבישים, מדרכות, תאורה ציבורית. את הכל אנו מתחזקים ברמה מאוד מאוד גבוהה. יש לנו תקשורת בין הבניינים, יש לנו קו סיב אופטי שרק עכשיו גמרנו להתקין אותו- יחד עם החברה הכלכלית. הבתים מתוקשרים, וחברות יכולות להגיע ולהיות בבניין מס' 7, ואחרי חצי שנה- אם הן צריכות עוד שטח, הן עוברות לבנין מס' 3, והן בעצם באותו בניין, באותה קריה, באותו חניון, באותו מרכז מסחרי שישנו.

התחלנו לבנות מגדל נוסף, אנו קוראים לו מבנה מס' 8, בניין בן 35 קומות. השלמנו את מרתפי החנייה ואת המרכז המסחרי שלו והפסקנו, וזה קרה לפני שנתיים, עם המשבר הגדול שהיה בהי-טק. אני מאוד מקווה שהחברה תתכנס ותקבל את ההחלטה להמשיך. עתידים צריכה להמשיך להתפתח ולהמשיך לגדול, היא בהחלט מהווה מקור גאוה לעיר, מקור הכנסה. חברות הי-טק, היום כבר יש 100, שיבואו יותר. אוכלוסיה מאוד תורמת לסביבה. הסביבה כולה הושפעה מעתידים. כל רחוב הברזל, הכל קרה והתהווה בעקבות חברת עתידים.

היתרונות לעיר :

היתרונות לעיר מאוד בולטים : מקורות תעסוקה.

פיתוח סביבתי.

משיכת חברות.

שיפור תדמיתי.

אינטגרציה בשכונות הקרובות. הרבה מאוד מאנשי נווה-שרת עובדים בעתידים, והם בהחלט נגישים להי-טק, הם מכירים את זה וזה מאוד עוזר לסביבה. לדיירים יש רמת שרותים גבוהה, ועבר אמרתי את זה. זהו.

זו קרית עתידים, זו החברה, ואני מאוד מקווה שתבואו לבקר, תהנו ותראו אותה. בואו אלינו.

גב' אבי-גיא

3 שאלות :

1. האם 100,000 מ"ר שטח להשכרה זהו שטח ההשכרה המבוצע בפועל, או שיש שטחים שהם לא מאוכלסים?

גב' אילני

היום התפוסה היא 95%.

גב' אבי-גיא

זה בסדר.

2. אני רוצה לשאול האם יש מגמה של נטישה של חברות הי-טק אל מחוץ לתל-אביב, אל מחוץ לקריה. נדמה לי שקראתי שחברת "קומברס" שוקלת לעזוב.

גב' אילני

קודם כל חברת "קומברס" היא לא בקרית עתידים. חברת "קומברס" נמצאת ברחוב הברזל והיא לא שייכת לנו, אבל נכון, חברת "קומברס" שוקלת לעבור לרעננה. אבל אין לנו שליטה על "קומברס". היא לא בעתידים, היא ברחוב הברזל.

מר לייבה- המנכ"ל

צ'ק-פוינט מגיעה לתל-אביב. ככה זה בחיים, יש איזונים.

גב' אילני

רח' הברזל זה לא קרית עתידים, זו טעות.

גב' אבי-גיא

אני היתי שם לא פעם, ואני מכירה לפני ולפנים את עתידים, הכרתי טוב מאוד את המנכ"ל הקודם, את מר נחום רז,

גב' אילני

הוא הקים ויזם.

גב' אבי-גיא

אני חושבת שזה נכס גדול לתל-אביב. אני חשבתי בטעות ש"קומברס" זה חלק מקרית עתידים.

גב' אילני

לא.

גב' אבי-גיא

זה הגבולות: הברזל, הנחושת.

גב' אילני

נכון.

גב' אבי-גיא

שאלה שלישית ואחרונה: אני שאלתי אז בשעתו את נחום רז ולא קיבלתי עד היום תשובה לזה, אולי את יכולה לתת לי תשובה. בקרית-עתידים עצמה אני ספרתי 8 או 10 רחובות שלא ניתן להם שם. כיו"ר ועדת השמות וההנצחה העירוניים אני רוצה לשאול- מדוע לא מאפשרים לנו מחברת עתידים לתת שמות ולהנציח, בכל זאת זה בתל-אביב. זו חברה פרטית או חצי-עירייה חצי אוניברסיטה, אבל מדוע לא מאפשרים לנו להנציח שם שמות מאוד מכובדים.

מר מזרחי

באוניברסיטה מקבלים רחובות לקרוא על שם אנשים?

גב' אבי-גיא

באוניברסיטה כן.

גב' אילני

אני לא מצויה בסוגיה הזאת, אין לי מושג, אני לא יודעת.

מר מזרחי

אין שם רחובות. זה בניינים ומספרים שלהם.

גב' אילני

זה קריה סגורה, זה אדמה פרטית, זה שטח פרטי, אין לי תשובה, לא בדקתי את זה, אני לא יודעת.

גב' אבי-גיא

אני אשמח מאוד אם אני אוכל לקבל תשובה בעתיד.

גב' אילני

בסדר גמור.

גב' אבי-גיא

תודה.

גב' אילני

תודה רבה.

מר חולדאי-ראש העירייה

תודה רבה לאלקה.

אלקה עברה תקופה לא קלה, תקופה של מיתון. בחברת עתידים נעשו הרבה מאוד מאמצים בימי המיתון, ולשמחתי אנו רואים התעוררות כלכלית והשבחה.
כאשר היא אומרת 95%, זה בהחלט הרבה יותר מאשר היה לפני שנה ו שנתיים, שירדנו ל-82%.

גב' אילני

ומ-82% ירדנו ל-79%.

מר חולדאי-ראש העירייה

והיום אנו נמצאים במצב של טיפוס. וגם המחיר פר מ"ר הולך ועולה בזמן האחרון, וזה מראה את ההתעוררות בשוק השכירות.

לגבי מה שאת שאלת הגב' אבי-גיא : אלקה לא נמצאת בפוזיציה כדי להגיד אם עוזבים את תל-אביב או לא. גם אם "קומברס" עוזבת את תל-אביב או לא עוזבת, זה לא מעיד על סה"כ העיסוקים בתל-אביב. לפחות לפי מה שאני מרגיש- אין עזיבה את תל-אביב, ולהפך, יש די התעניינות בתל-אביב בשנה-שנתיים האחרונות. ואפשר לנתח בגדול מדוע. אם בעבר הפער ברמת שכר הדירה בין פתח תקווה לבין עתידים היה כמעט פי 2, המיתון גרם לכך שבתל-אביב ובפתח-תקווה שכר הדירה הוא כמעט שווה. כלומר, המוטיבציה לעזוב את תל-אביב, לא רק שהיא לא עלתה, היא ירדה. נשאר רק הפרמטר של הארנונה, אבל גם זה, חוץ מאשר אם מישהו עובר על החוק ועושה כל מיני דברים, הפערים הם לא גדולים. והראיה היא שהבנק הבינלאומי בונה כרגע את ביתו בתל-אביב, בשד' רוטשילד, בנק דיסקונט מקים כרגע את הבניין הגבוה, צ'ק פוינט- כפי שאמר המנכ"ל, נכנסים כרגע לתל-אביב.

מר לייבה- המנכ"ל

עזריאלי בונים את המגדל המרובע.

גב' אבי-גיא

יש לו המון משרדים להשכרה.

מר חולדאי-ראש העירייה

לפני 3 שנים היו יותר, היום יש פחות.

גב' אילני

אם אנו רוצים שההי-טק יבוא אלינו, צריך לבנות עוד שטחים, כי זו התפוסה.

מר חולדאי-ראש העירייה

מהי הנקודה החשובה לצורך העניין? יש נקודות חשובות והן מגיעות לוועדת בניין ערים, וצריך לדבר על זה. כאשר אנו נמצאים במצב שאנו רוצים להביא לידי כך שיפתחו את היציאה מצומת מורשה לראול וולנברג, ויעשו כניסה ויציאה טובה יותר לרח' הברזל, שזו נקודת מפתח שבגללה חברות טוענות שקשה להן להיות שם, אנו נתקלים בזה שבאים ומתנגדים פה, ומתנגדים שם, ובסופו של דבר זה לוקח הרבה זמן.

גב' אילני

איך אמרת? לטרפד.

מר חולדאי-ראש העירייה

בינתיים בקרית אריה ממשיכים לפתח, בינתיים ב-AIRPORT CITY ממשיכים לפתח. צירי מערכת תנועה – יציאה וכניסה טובה יותר, ועל זה אנו נלחמים. והשאלה היא- האם אנו רוצים להיות קצת יותר בעד העסקים בתל-אביב, או פחות.

גב' אבי-גיא

אני רוצה לומר משהו שלא שייך לנושא הדיון עצמו: זה מאוד מעניין. יש לנו 32 תאגידים, ואני מקווה שאפשר יהיה בזמן הקרוב להביא כאן את כולם לידי ביטוי.

מר חולדאי-ראש העירייה

התסכול שלי הוא שזה בדיוק מה שאני עושה. החלטנו להביא כל פעם 3 תאגידים לכן, ולדאבונני אני מסביר לעצמי. אני יו"ר חברת עתידים, ואני לא צריך שאלקה תיתן לי הרצאה על עתידים. שלא לדבר על זה שאני באופן אישי ואינטימי יושב עם מנכ"ל החברה לפיתוח יפו העתיקה. הם באים הנה ונותנים הרצאה ל-3-4 אנשים.

גב' אבי-גיא

היו 10 והלכו.

מר חולדאי-ראש העירייה

לא. כאשר אלקה דיברה לא היו פה יותר מ-3 חברי מועצה. אני מודה לאלקה. אולי נגיע יום אחד גם לכך שנפיק את חברת עתידים.

הישיבה נעולה